

4. Bibliographie der Schriften

August Hermann Franckens, S. Theol. Prof. & Past. til S. Ulrich i Halle, og Gymnasii Scholarchæ, Haand=Postill, Eller Korte Prædikener Paa Søndage og ...

Francke, August Hermann

Kopenhagen, 1752

Den 2. Pintze-Dag.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

flyde levende vands-strømme; og har ogsaa
 trolig opfyldt det saaledes paa Pinxe-dag,
 vi takke dig, at du har ladet os forsikre om, at
 denne Pinxe-dag ogsaa er vores. Forleent
 os da, at vi maae antage det i tilbørlig bod-
 færdighed og i en sand troe, nedfent din tier-
 lighed dybt i vore hjerter, paa det vi maae
 være eet med din første-grøde. Opfyld vort
 hiertes tempel med din Hellig Aand. Giv
 os nye tunger, paa det vi kand love dig, og
 brændende og optændte hjerter, at vi med
 glæde maae gjøre din villie. Lad os nyde
 den første Pinxe dags frugt til vor salighed
 udi Evangelium. Om vi da end skjønt blive
 bespottede af denne verdens børn for din
 himmelske gaves skyld, saa forsød os det for-
 medelst din Hellig Aands trøst, og besegle os
 ved dette den evige arves pant indtil
 din store herligheds dag.

Amen!

Den 2. Pinxe-Dag.

Guds formaning, og Lærernes bøn
 i Christi sted:

Fader eder forlige med Gud.

Christus Jesus, som har givet sig selv hen
 for os, og er opstanden fra døde for vor
 retfærdiggjørelse, og har ogsaa sendt den
 Hellig Aand i sine troendes hjerter, hand
 op:

oprække os allesammen kraftig paa denne dag, at vi af hiertret maae troe paa ham, og ved samme troe blive til evig tiid salige, for hans egen og for hans evige Kierligheds skyld. Amen!

Elskelige i Herren! Paa denne anden Pinke-dag have vi den tekst for os, som bekiendt er, udi Joh. 3. cap. Saa haver Gud elsket verden, med de efterfølgende ord. Det første vers af denne Evangeliske tekst, nemlig det 16. i bemeldte Johannis 3. Capitel, er saaledes beskaffen, at jeg har maatte læse det op, og saa gaar bort igien. Thi ligesaa lidet kand jeg, som andre mennisker, fremføre noget, der kand gjøre den sag, som staaer i denne tekst, klarere og tydeligere, end den allerede der er udtalt i Christi egne ord. Det 15. vers af det 3. cap. i 1. Mos. Bog: Jeg vil sette fiendskab o. s. f. pleyer derfor at kaldes protevangelium, eller det første Evangelium, fordi der i samme sprog er den første forjættelse om Christo. Paa samme maade maatte man vel kalde bemeldte 16. vers af Johannis 3. capitel et protevangelium, vel ikke som det, der er det første i henseende til tiden, men dog som det, der er det allerførneste, og det, hvori den Herre Jesus med de aller-eenfoldigste og klareste ord har forkyndet Evangelium, saa at, om nogen vilde spørge: Hvad er Evangelium? saa torde man kun ved at svare ham derpaa: Saa haver Gud elsket verden, at han haver givet sin Søn den eenbaarne, at hver den, som troer paa ham, ikke skal fortabes, men

men have et evigt liv; det er Evangelium. Et tydeligere sår fand ingen give paa saadant et spørgsmaal, end som dette er, som er udslydt af Livsens Fyrstes mund, og byder sig i sin Klarhed og sit klarstinnende lys selv frem til sielene.

Men efterdi det menniskelige hiertes blindhed og haardhed er alligevel saa stor, at der ikke fand siges noget saa klart, at det jo endnu altid kunde behøve en ny indskærpelse og nærmere forestilling; saa har det behaget HErren selv, at forordne sine tjenere, der skal foreholde menniskene det, hvad der ellers er tydelig nok sagt, erindre dem derom, udlegge det for dem, og ligesom øse det ind i dem, om det kunde være mueligt, at de haarde hjerter dog endelig kunde bevæges, til at antage den store saliggjørelse, hvilken hand har forhvervet og ogsaa forkyndet dem. Dette erkjender da nu og jeg for min pligt, og tør ikke vove mig ved bar at læse teksten op, og saa gaa bort, men maa meget mere rette mig efter den menniskelige skrøbelighed, og søge at føre eder de i sig selv saa klare ord udi vor dages tekst saaledes til gemt, at I maae ret eftertænke de samme, og paa al muelig maade bringes til, at anvende den HErres Jesu hele tale til eders sieles sande nytte.

Ach! Gud ville da ikke negte os sin naade ved dette foretagende, men meget mere forlene os den, at det maa fuldføres formedelst hans Hell. Vlands kraft, og at alt, hvad hand vil forlene, maa være et livsens og Guddommelig kraftes ord udi dem, som det høre, hvorved hjerterne fand føres tilbage fra fordervelsen, og oplyses med livets lys! Ach! hand lade det være et velsignet middel, hvorved naadens

dens

dens Aand maa indsenke sig i bort inderste, og tage fat paa os, gribe os, og gandske indføbe og indvifle os i den Guds tierligheds og naades søb, som er i Christo Jesu, vor Herre. Bedder I for mig til Gud, at det ord maa gives mig til eder, som er eders siele tienligt; ligeledes vil jeg ogsaa bede for eder, at Gud en allene vil give eder aabne øren, men end ogsaa aabne hjerter til at høre og annamme ordet ret. Men betænk ogsaa selv, at I maatte dragge Guds brede over eder, i fald I nu, da den Herres Jesu ord bliver eder forkyndet, vilde her een sove, hisset een sladre, og hisset en anden have fremmede tanker. Hvorledes vilde I undflye den retfærdige Dommere? Thi den, som er kommen til verden, eder at saliggjøre, hand vil sandelig komme igien, at holde dom over levende og døde; og vi vide jo, at os bør alle at aabenbares for hans domstoel, at hver Aand faae efter det, som steet er ved legemet efter det, som hand haver giort, enten got eller ont. Det er ikke for intet, jeg forud erindrer dette. Thi ligesom det nu er sagt, saadan gaaer det til i de store Kirkeforsamlinger. Naar en Lærere, der af hiertet søger det, hvad Jesu Christi er, gaaer op og prædiker, og i gudelig alvorlighed og nidkierhed taler, saa at sige, hiertet ud af livet, saa maa hand endog af mange tilhøreres udbortes opførsel blive naer, at det er kun af sædbane og som for det løse, de ere komne i Kirke, eller at de i det mindste ikke have havt det rette øyemerke derved, saasom der for eksempel, ere mange komne hid i dag for Musiqvens skyld, men ikke at de kunde ret komme til at erkiende deres elendighed, og at de vilde høre paa Guds ord til den ende,

ende, at de kunde udreddes af mørkhedens magt, og føres til Christum. Thi var dette deres øyemærke, saa maatte de visselig lade en meget større agtsomhed og andagt see hos sig. Saa har jeg nu erindret saadant forud, paa det at det ikke ogsaa maa gaar saaledes til ved denne prædiken. Ach! saa bereder dog for alle ting eders hjerter til en alvorlig bøn, og lader os med hverandre ydmiggeligen paa kalde Gud om den Hellig Aands bistand i at lære og høre til, og det først i den christelige psalme: Vi bede vi den Hellig Aand ic. og siden i et stille og andægtigt Sader vor.

Terten.

Joh. Cap. III. v. 16^e 21.

Thi saa haver Gud elsket verden, at hand haver givet sin Søn den eenbaarne, at hver den, som troer paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt liv. Thi Gud haver ikke sendt sin Søn til verden, at hand skal dømme verden, men at verden skal blive salig ved ham. Hvo som troer paa ham, dømmes ikke; men hvo som ikke troer, er allerede dømt, thi hand haver ikke troet paa Guds eenbaarne Sønns navn. Men denne er dommen, at lyset er kommen til verden, og menniskene elskte mere mørket, end lyset; thi deres gerninger vare onde. Thi hver, som

som gør ilde, hader lyset, og kommer ikke til lyset, at hans gierninger skal ikke straffes; men hvo som gør sandhed, kommer til lyset, at hans gierninger maae blive aabenbarede; thi de ere giorte i Gud.

Gud var i Christo, som forligte verden med sig selv, i det hand ikke tilregnede dem deres synder; og oprettede forligelsens ord iblant os. Derfor ere vi sendebud i Christi sted, ligesom Gud selv formanede eder formedelt os; vi bede i Christi sted: Lader eder forlige med Gud. Disse ord, Elske lige i Herren, staae i 2 Cor. 5, 19. 20. og fatte den gandske Apostoliske prædiken, som i en sum eller kort begreb, udi sig. Thi det var summen af den Apostoliske prædiken: Lader eder forlige med Gud. Det, der skulde bevæge menniskene hertil, var dette. at Gud har forekommet os med sin Kierlighed, har vendt sig til os i Christo, da vi endnu vare syndere, ugudelige og hans fiender, har udi ham forligt verden med sig selv, i det hand ikke har tilregnet dem deres synder. Thi vilde hand gjort dette, saa skulde hand have sendt sin Søn til dom, til at straffe dem for deres synder. Men nu maatte hans eenbaarne Søn selv være hans store Legat og Sendebud, der skulde kundgiøre menniskene hans evige Kierligheds raad, og tillige selv befrie dem fra vreden og dommen, og forbyrve dem hans naade og vensteb. Og da hand nu havde gjort saaledes, som hans Fader havde befalet ham, gik hand igien hen til den, som ham udsendte, og indstiftede den

tjeneste, ved hvilken den forligelse skulde prædikes,
 som hand havde til veie bragt ved sit udgydede
 blod, sendte sin Hellig Aand i sine disciples hjerter,
 og forordnede dem umiddelbar, og ved dem igien
 andre, til Lærere, der skulde prædike og ligesom ud-
 basune dette selsamme ord i al verden og indtil da-
 genes ende: **Lader eder forlige med Gud.**
 Saadan, skulde de sige til menniskene i Christi sted,
 og disse skulde antage det ligesaadan, som Christus
 sagde det selv til dem i egen person, og som hand, ef-
 terat hand havde fuldført igienløsningens verk, nu
 opvakte dem selv, og formanede dem til, at, da Gud
 havde forekommet dem med sin Kierlighed, og givet
 dem sin eenbaarne Søn til en Frelser, saa maatte
 de og lade sig finde paa deres side, paa det at øyes
 merket af denne Guds usigelige naade og barm-
 hertighed kunde i gierningen naaes paa dem, og de
 virkelig kunde blive deelagtige udi den dem saa dyre
 forhvervede salighed; nu skulde de dog ikke længere
 fremture i deres synder og i deres fiendskab mod
 Gud og alt got, men meget mere lade sig bringe til
 kundskab om deres synder og den dermed fortiente
 evige straf, taknemmelig antage den store naade,
 som blev dem tilbuden, og af hertet omvende sig
 til Gud, paa det hand dog maatte have den glæde,
 at hand ikke forgieves havde skenket dem sin aller-
 kiereste og eenbaarne Søn; men de skulde lade des-
 se ord trænge saa dybt ind i deres sieler, at de kunde
 blive ret forenede med Gud, eet herte og een siel, el-
 ler, som Skriften taler, een aand med ham,
 (1 Cor. 6, 17.) ligesom gandske igiennemtrængte
 af saadan en overvættens naade, hvilken derfor var

aabenbaret, at menniskene maatte udi Christo komme til den allerinderligste og saligste samfund med Gud. Hvorudover der da ikke heller skulde allene saaledes prædikes for de ubodfærdige, men ogsaa for de ombendte, ligesom vi see her, at Paulus foreholder de Corinthier dette selvsamme ord: Lader eder forlige med Gud; som hand vilde sige til dem: I fald I nu allerede, da Evangelium er eder forkyndet, og I have troet det, have ladet eder forlige med Gud, saa beviser eder dog ogsaa som saadanne, der taknemmelig erkiende den annammede naade, og agte sig derfor Gud og deres Frelser forbundne med legem og siel, til at ikke mere leve sig selv, men Gud, i Christo Jesu. Men hvad for en stor alvorlighed der har været hos Herrens Apostler, i at forkynde menniskene dette ord: Lader eder forlige med Gud, det kand vi see udaf det foregaaende og efterfølgende. Thi i det foregaaende bekræfter Paulus, hvor Christi Kierlighed twang ham dertil, saa at hand derudi ikke sigtede til andet, end at vinde sielene til Christum, og søgte aldeles ikke sit eget derudi, men gjorde alting for Christi skyld, om end andre syntes, hand gjorde for meget eller for lidet. Thi siden Christus var død for ham, saa agtede hand sig, som hand var død med ham, og hvad hand nu levede, det levede hand ham, der var død og igien opstanden for ham; nu havde hand ingen jordisk hensigt meer, men som en, der var verden afdød, og levende for sin Gud, foer hand trøstig fort i Herrens gierning, og beviste sig i den kraft, hand havde annammet af den opstandne Jesu, saaledes paa deres hjerter med

med sandheds ord, at der intet kunde fattes paa hans side, som behøvedes til at opnaae øymerket paa dem af det store igienløsningens verk. Men i det efterfølgende fortæller hand sin mangfoldige trængsel, møy og arbeid, som hand fandt sig bestedt udi i sit gandske levnet, kun paa det hand kunde gjøre nogen sand frugt iblant menniskene ved Evangelii forkyndelse. Herudi beskæmmer visselig Apostelen alle os, som lære-embedet er anbetroet; ligesom jeg da for min deel af hiertet bekiender, at jeg ikke uden mit hiertes store beskæmmelse kand læse og betragte Apostelens flid, arbeidsomhed og gandske christelige levnet, saasom hand efter sandhed taler derom i sine breve. Thi hvad er alt, hvad der skeer nu omstunder af os, at regne imod den alvorlighed og nidkierhed, som Apostelen har beviist i sit embede? O! at Herren vilde give mig og alle mine med-tjenere mere aand og kraft, at vi med stærkere skrit kunde efterfølge Apostelens velsignede fodspor! O! gid vi allesammen agtede os som de der vare døde, og som de der levede, hvad de levede, i Guds Sønns troe, og af reen kjerlighed gandske opofrede sig med legem og siel til hans tjeneste, bar paa det vi maatte vinde hjerterne, og fast forbinde og forene dem med Christo, som har forhvervet dem formedelst sit blod! Men hvorfor siger jeg dette? Paa det I maae tænke ved eder selv: Ey! dette ønske er rettet paa vor frelse og salighed; velan! sørg nu andre saaledes for os, og ville saa gierne redde os af vor fordervelse, at de ikke lade af at formane, at bede os, og inderlig anholde hos os: Lader eder dog forlige med Gud! og holde det dog ikke

132 Guds formaning og Lærernes bøn:

for nok endnu, men ønske sig endnu meget mere kraft, paa det de endnu med større alvorlighed maatte søge vore sieler; hvordan bør vi da at antage dette livsens ord, og være ret begierlige efter, at vi dog efter alt deres hiertes ønske maatte vindes af dem til vores eget beste og salighed? Ey nu! ere I saa forstandige, at I have saadanne tanker i eders hjerter, saa værre og denne gang, da jeg staar for eders ansigt i Christi sted, ret agtsomme til at høre ordet af min mund. Thi ved Guds naade tænker jeg med saa megen bemøjselse og alvorlighed, som i een prædiken fandt bevises, at legge eder paa herte

Guds formaning, og vor bøn i Christi sted:

Lader eder forlige med Gud.

Afhandling.

Lader eder, beder jeg derfor, forlige med Gud; thi saa haver Gud elsket verden, at han har givet sin Søn den eenbaarne, at hver den, som troer paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt liv. Dette, dette skal bevæge eder til, at lade eder forlige med Gud, fordi Gud haver saa elsket verden, at han har givet sin Søn den eenbaarne, at hver den, som troer paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt liv. Disse ord legger jeg eder paa herte og siel. De ere klare nok, tænker dem kun selv efter, overvejer dem med usigelig kjerlighed, der ikke kunde være større og høyer

høyere, og betragter ogsaa denne Kierligheds herlige
 Øyemerke, der iligemaade ikke kand være herligere.
 Thi derfor har Gud udaf ubegribelig Kierlighed
 givet sin Søn, at vi, saafremt vi troe paa ham,
 ikke skal fortabes, merker det vel, om vi endskiont
 døe, dog ikke fortabes, men have et evigt liv.
 Hvo er der nu endnu iblant eder, som tiener synden?
 Hvo er til stede, der paa denne time fornemmer dette
 ord, dette Christi ord af min mund, som det falder
 ind i hierte og siel, men som hans samvittighed vid-
 ner imod, at hand endnu stikker i den og den bitter-
 lige og forfærlige synd, og, som en Guds fiende,
 gjør deri det, som hand alligevel veed, at hand for-
 tørrer Gud med? Hvo er der, som lever i kiodets
 gierninger, hvorum Skriften siger, at de, som
 gjøre saadanne ting, skal ikke arve Guds ri-
 ge: Hvo som er saadan en, og her ikke kand skiule
 sig for sin egen samvittighed, ham raaber jeg til:
 Hør, o! menneske, saa har Gud elsket dig, at hand
 har givet sin Søn den eenbaarne, paa det at, saa-
 fremt du troer paa ham, du da ikke skal fortabes,
 som ellers nødvendig maatte stee ved denne din til-
 stand, men have et evigt liv; ey! saa lad dig dog for-
 lige med Gud, bliv ikke i din elendige og fordømmes-
 lige tilstand, som du finder dig bestedt udi. Du
 synker altid jo dybere og dybere ned i fordømmelsen,
 dersom du farer fort i dine synder; men nu rekker
 Christus dig haanden ved mig og ved denne min
 hiertelige bøn, og siger til dig ved mig: Lad dig
 forlige med Gud. Du maa for ingen deel
 tænke, at det er saa af en hændelse, du er her paa
 denne tiid, Gud har nok kiendt dig, og seet dit syn-
 dige

134 Guds formaning og Lærernes bøn:

dige væsen, førend du er kommen herhid, og hans
 Kierlighed, hvormed hand har elsket verden, og be-
 sluttet at give den sin Søn til en Forløser, er det
 skeet ved, at hand har skaffet dig herhid, og lader
 dig dette ord sige lige i dine øren, og legge dig paa
 hierte. Dette sprog har du maastee vidst, at Gud
 haver saa elsket verden, men du har ikke tænkt sagen
 efter; men da du paa nærværende tiid er opvakt der-
 til, keer paa den ene side Guds evige Kierlighed,
 hvormed hand har elsket mennissene i verden, og
 altsaa og dig, uden al fortieneste og værdighed, saa-
 ledes at hand vilde give sin Søn den eenbaarne,
 og paa den anden side det evige liv og Guds herlig-
 hed, hvilket Gud vil give dig formedelst Christum,
 men seer dig ligesom midt imellem som en Guds
 fiende, i dit tiødelige sind og bitterlige synder, og
 sluttelig som et fortabt barn, men det der dog raa-
 bes til: Lad dig forlige med Gud; saa hør nu,
 og giv ret agt, du staaer endnu til at hielpe, erkjend
 kun dine synder, lad dem gjøre dig ont, og had dem,
 og tag imod den naade, dig tilbydes, tag imod den
 med et bødferdigt og ydmygt hierte, og, naar du
 merker, at der opstiger en forlængsel og en sukken i
 dig: Ach! at jeg arme syndere maatte reddes ud af
 min fordervelse, og blive deelagtig i denne store Kier-
 lighed, til min saliggjørelse! saa giv saadan for-
 længsel rum, det er Gud, som virker den udi dig, i
 hvad du gjør, saa dæmp den ikke, men siig meget
 mere: O! Herre, hvor gierne vilde jeg være for-
 ligt med dig! men jeg er alt for uværdig til saa stor
 en naade; saa skal Christi ord svare dig: Hver
 den, som troer paa ham, skal ikke fortabes. Ev
 bel

velan! saa lad da kun i den forlængsel, du finder i dig efter forligelse med Gud, de første troens luer oppækkes udi dig, og sig: Herre, jeg vover det paa dit ord, og om jeg endskönt seer mig endnu i en elendig tilstand, saa retter dog dette ord mig saaledes op, at jeg ligesom langt fra fatter et haab til, at din evige Kierlighed skal ogsaa rive mig arme orm ud af fordervelsen, og gjøre mig salig. Finder du denne bevægelse i din siel, saa lad den for ingen ting fare, men bliv derved, og gaa dette spor alt videre og videre efter, saa skal du erfare, hvad Gud skal gjøre for barmhertighed imod dig.

Men ligesom det pleyer at skee i almindelighed, at de fleste allerede vil regnes for at være troende Christne, hvilke da lettelig finde noget, at bedrage sig selv med, og indbilde sig, at de ikke have nu først nødig at omvende sig til Gud; ligesaa vil det vel ogsaa nu gaae iblant eder. Derfor blive der maa skee mange, der ikke vil have dette ord: Lader eder forlige med Gud, hvormed jeg har talet eder til, hentydet paa sig. Saadanne spørger jeg da: Hvad for en vis grund have I vel til at træste eder selv? I sige, at I troe, derfor skal I ikke fortabes, men have et evigt liv. Men hvorafrøide I, spørger jeg fremdeles, at denne troe er Guds gierning i eder, og ikke eders egen menneskelige indbildning, eftersom I ere saa sikre og ubekymrede derved? Just denne eders sikkerhed er et tegn til, at det staaer ikke ret til med eder. Thi hvor der er en sand troe, der forarbejder man sin egen saliggjorelse med frygt og bevelse; og om man end er forligt med Gud, saa gaaer dog det ord: Lader eder forlige med

136 Guds formaning og Lærernes bøn:

Gud, ikke saa løselig ober hiertet, men trænger des dybere ind, og kræver samvittigheden til regnskab, om man og forholder sig, som en, der er forliget med Gud, er tro i den annammede naade, og bevarer den Guds fred ved Christi iboende kraft i sin siel. Thi I maae troe mig, i den sag kommer det aldeles ikke derpaa an, at man kand have fattet det sprog: **Saa** haver Gud elsket verden, i sin hukommelse, og derpaa bar kand saae en tanke i hovedet, der kand sige: Jeg troer, derfor er jeg et Guds barn, og kand gjøre sig selv en stærk forestilling herom i sit sind; thi jeg siger eder, at mangel en bilder sig ind, at hand sidder Herren vor Gud i skødet, og at hand uden tvil samme øyeblik, som hand døde, skulde fare til himmels, da der dog vel i grunden endnu ikke er nogen sand troe og retskaffent væsen hos ham.

Jeg vil paa nærværende tiid ifkun nævne to lærer, hvorved mennisket som oftest mener, hand er i en gandske god tilstand. Den ene er den jammerlige hoffærdighed. Hvor mangel en qvindes person (at jeg paa nærværende tiid allene skal tale derom, ellers hører denne lectie ligesaavel for mandfolkene) stikker saa dybt i denne last, at findet fast intet andet har med at bestille, end hvordan man snart saa, snart anderledes vil zire og smykke legermet; paa de hellige dage, som denne er, seer man det vel. Thi da er det ikke anderledes, end som mange i deres prægtige klæder ligesom vilde hængte et stilk ud, hvorpaa enhver maatte læse de ord: Her er et hoffærdigt herte. Thi hvad for et menniske skal da kunde overtale sig til at troe, at vor Herres Jesu

sin Christi ydmyge sind kand huses hos saadan stor
 forfængelighed og daarlighed, som begaaes i den
 Klæde-pragt? Var hiertet i sandhed nedrigt og
 ydmygt, saa maatte det jo nødvendig have en af-
 stye til saadant forfængeligt væsen, og søge endog i
 det udbortes at holde sig, saa meget som nogen tiid
 stee kand, ned til det nedrige. Ikke des mindre ind-
 bilde mange sig ved saadan deres daarlige hof-
 færdighed, at det nok staaer vel til med deres chris-
 stendom. Siger man: Din hoffærdighedskand
 ikke rime sig dermed, en Christen maa være yd-
 myg; saa fattes der ikke for udflugter: man holder
 sig ikke over sin stand; (da dog enhver billigen skul-
 de endog jire sin stand med et ærbart og nedrigt væ-
 sen, ikke med forfængelig hoffærdighed) andre gaae
 og saadan; det kommer ikke paa det udbortes an,
 man skal ikke derefter dømme nogen; Gud ser paa
 hiertet, og hvad flere saadanne talemaader man
 har. Saaledes trøste saadanne sig immerfort;
 og raabes der end til dem: Lader edet forlige
 med Gud, saa tænke de hemmelig, de vil trøste sig
 ved deres Herre Jesum Christum, deri skal de
 prægtige Klæder ikke hindre dem. Men den falske
 trost varer det kun saa længe med, til engang den
 indbildte troes dievels-maske afdrages dem, sam-
 vittigheden vaagner, og hiertet kommer til at er-
 kiende sin indbortes bederstyggelighed. Da saaer
 man at se, hvad det er for en herre, man har tient i
 saadan sin Klæde-pragt, at det visselig ikke er den
 ydmyge Jesus, men den hoffærdige aand, hvis
 fald er steet ved hoffærdighed. Værer dog saa
 forstandige, at I prøve eder vel herefter. Ere I
 sande

138 Guds formaning og Lærernes bøn:

sandhed ydmyge, hvortil skal da den unyttige pragt? Hvem søge I at tælfes dermed? Sandelig ikke Christo, men verden. Hvad er det da andet, end verdens tierlighed, syndig forføngelighed, hoffærdigt væsen, hvilket aldrig kand behage Gud? I tænke ikke, at det er bitterlige og forfætlige synder, hvorved I umuelig kand være Christne, da dog alle eders blods-draaber ligesom ere forgiftede af den stinkende hoffærdighed, saa at eders inderste er en vederstyggelighed for Gud. Thi alt, hvad som er høyt iblant mennisker, (eller i mennisker) er en vederstyggelig ting for Gud. Luc. 16, 15. Og det er eet exempel paa, hvor menniskene ved en herskende last kand bedrage sig selv i deres indbildning, at de allerede ere forligte med Gud, og at det staaer vel til imellem ham og dem.

Det andet exempel paa, at man kand mene, man er i vensteband med Gud, da man dog endnu ikke i en sand omvendelse og troe har villet lade sig forlige med ham, det gibe de gierige os. Thi der er mangen en, der elsker sit timelige gods mere, end Gud, tiener sin Mammon, og gierne vilde være altid rigere og rigere, da hand dog vel mener, hand er en synderlig elskere af Guds ord, horer og virkelig gierne skarpe prædikener, og, naar der da tales om saadanne, som leve i bitterlige og forfætlige synder, saa er det saa langt fra ham, at hand skulde finde sig troffen, at hand vel seer sig omkring, om ikke maaskee den eller den er til stede, at hand kand faae sin text læst, men for sin person tænker hand ikke, at hand har omvendelse formøden. Nu er jo alligevel gierighed een af de allerfærfæligste og affæfeligste laster, ja saa aldes

aldeles, at Skriften kalder den en afguds-dyrkelse. Col. 3, 5. Hvor stort er da ikke det selv-bedrag, at en gierig endda indbilder sig, det kand ikke være ham meent, naar der raabes til syndere: Lader eder forlige med Gud.

Men disse to laster har jeg ifkun givet eder til et exempel, paa det enhver kand lære derudaf, hvorledes det ogsaa kand gaae ligesaadan i mange andre stykker. I maae vide, at, omendstønt en ingen af de saa kaldede synder veed af, som for exempel, horerie, skørlevnet, tyberie, og saadanne ting flere, men fører et udvortes ærbart levnet, saa kand endda vel hans hierte, sind og gemyt være i en gandske uomvendt tilstand; ja det som endnu mere er, at, omendstønt en flyer alle laster, og øver alle udvortes dyder, saa kand hand dog for den aarsags skyld endnu ingen ret Christen kaldes; thi det har ogsaa de ærbare hedninger gjort. I tør heller ikke tænke, at, om I ere saadanne, og derved bekiende eder til troen paa Christum, det da kand gjøre eder til christne; thi dette gjør kun eders selv-bedrag des større og farligere. Hvo vil ombende saadant et menneske, som har den mening om sig, at hand alt er en christen, og troer paa Christum? Ey! hvad skal jeg da mere gjøre? siger saadan en. Svar: Hverken din formeente gode tilstand, eller din troe duet noget. Hvorfor det da? Fordi dit hierte endnu ikke er ombendt; fordi den troe, du roser dig af, er du ikke kommen til i den sande hiertens ombendelses Guddommelige orden; fordi det, at du flyer laster, og øver dyd, er ikke noget, som kommer af den nye fødsels kraft; og in summa, fordi du endnu ikke

fe er bleven deelagtig i forligelsen med Gud udi den rette orden, som Gud har sat. Derfor vil det engang hede med dig: Ben, hvorledes er du kommen hid ind, og haver ikke bryllups-klædningen paa? Saadan er det med mange iblant eder. Grunden duer endnu intet. Hvad I gjøre i det udbortes, hvormed I trøste eder selv, at I ere christne, det skal ligesaa lidet bestaae, som om nogen vilde bygge et huus uden fundament eller grund. I fikke kun paa det udbortes, og beholde eders gamle klædning; den rette nye klædning, det er, aandens nye væsen, Rom. 7, 6. hvilken Christus giver de bodsferdige siæle, saae I dermed ikke. Vil I komme dertil, saa maae I først meget dybere og hierteligere tage eder dette ord an, som jeg raaber til eder paa denne tiid: Lader eder forlige med Gud.

Der staaer Gud for dit herte, o! menneske, og siger: Saa haver jeg elsket dig, at jeg haver givet dig min Søn den eenbaarne til en Frelser; men dit fiodelige sind, som du gaaer med, og den fierlighed, du har til det verdslige og jordiske væsen, er et fiendskab imod mig; (Rom. 8, 7.) forlig dig dog med mig, og erkjend til den ende allerførst, at dit herte maa blive bodsferdigt, og forandres.

Naar nu dette Guds ord saaledes falder dig paa herte, saa er det tiid, at du svarer saaledes i dit sind: O! Gud, forbarme dig over mig, og giv mig kun mit fordervede onde herte ret at kiende, viis mig al den vederstyggelighed, der stikker i mig, paa det jeg maa ret erkjende det, og blive gudelig bedrøvet derved; jeg vil gierne forlige mig med dig, o! min Gud, forandre du mig kun mit herte, og giv mig selv

selv omvendelse og troe, paa det jeg ikke længere skal bedrage mig selv, men maa blive reddet, og til evig tid salig.

Seer, naar dette gaaer for sig i eders inderste, og det ogsaa har bestandighed, at I blive derved, saa skal det skee, at I skal blive forligte med Gud. Og da skal I meget snart blive vaer, at christendommen og omvendelsen er en gandske anden sag, end I have meent hidindtil. For exempel, hun, som hid indtil ved sin forfængelige Klæde-pragt har indbildet sig, hun var en god christen, skal nu, da hun kommer paa en ret indvortes grund, skamme sig selv ved den forfængelighed, hun hidindtil har levet i, og ikke kunde saa blive ved frit hen at drive dette væsen; hand, som hidindtil har meent, at hand ved fingierighed, og kierlighed vil det timelig gods, end da var en god christen, skal nu selv erkiende, at hvo som ikke forsager alt det hand haver, kand ikke være Christi discipel, efter Christi ord Luc. 14. 33. Seer saaledes maa det sprog: Saa haver Gud elstet verden, at hand haver givet sin Søn den eenbaarne, at hver den, som troer paa ham, ikke skal fortabes men have et evigt liv, ligge til grund, og saaledes maa et menneske tage sig samme sprog til hierte, og derved bestragte sin tilstand, paa det hand ikke skal gjøre sig en falsk trost deraf, men i Guds rette orden applicere det paa sig, naar der tages anledning deraf, og der ved dette Christi rene Evangelii forkyndelse bliver raabt til ham: Lad dig forlige med Gud.

Men vi gaae videre, og tage ogsaa de følgende ord

ord

142 Guds formaning og Lærernes bøn:

ord af tepten : Thi Gud haver ikke sendt sin Søn til verden, at hand skal dømme verden, men at verden skal blive salig ved ham. Disse ord legger jeg ogsaa til grund, som de der ere tydelig nok i sig selv, formaner eder kun til, at overbeye de samme med forstand, og raaber da atter til eder : Lader eder forlige med Gud. Just derfor, fordi I høre dette, at Gud ikke har sendt sin Søn til verden, for at dømme den, men at gjøre den salig, just derfor siger jeg : Lader eder forlige med Gud. Betænker ickun selv, skulde Gud ikke i eders gierninger og ord, og i eders gandske levet og omgængelse, som I have ført fra ungdommen op, have fundet syndigt væsen nok, som hand billig havde fundet dømme og med al ret fordømme eder for? Men det har hand ikke gjort, men sparet eder indtil denne time. Her ere I allesammen i stor mangfoldighed forsamlede, og ere allesammen levende vidner om den Guds store taalmodighed og langmodighed, som hand hidindtil har baaret med enhver iblant os. Ach ja! hand kunde længe siden taget os bort i vore synder, og i sin vrede revet os hen, efter vor fortieneste, i den evige fordommelse. Siger ikke Paulus Rom. 2, 9. Trængsel og angest skal være over hvert menneskes siel, som gjør det onde : Dette maatte vi nu alt længe siden have erfaret paa vore egne sieler, dersom Gud vilde straffet os saa, som vi have fortient. De som gjøre det onde, eller ikke gjøre det gode, de skulde gjøre, høre de ikke hen i den evige ild og den evige pine, efter Matth. 25, 41. 46? Og have vi ikke lært af Frelserens mund, at saa snart den rige mand døde,

de, har hand været i helvede og i pine, og at ders
 for fordømmelsen begynder, hvad sielen angaaer,
 strax efter synderens død. Velan! saa laae vi da
 længe siden i helvedes luer, dersom hand havde la
 det døden overile os i vore synder. Men det har
 hand ikke gjort, men har opholdet os indtil dette
 øyeblik, da dette ord raabes til os: Lader eder
 forlige med Gud. Seer, der have I effecten
 og virkningen paa eder selv af disse ord: Gud ha
 ver ikke sendt sin Søn til verden, at hand skal
 dømme verden, men at verden skal blive sa
 lig ved ham. Havde hand sigtet dertil med sin
 Søns sendelse til verden, at hand ifkun vilde døm
 me verden for dens synders skyld, saa var ingen af
 os allesammen her mere, eller i det mindste laae vi,
 som vredens kar, under forbandelsen, og havde en
 evig fordømmelse at forvente. Men nu ere vi end
 nu her, og ere enten allerede grebne af Guds naade,
 og bragte til omvendelse og til troen, i hvilken vi bli
 ve bevarede ved Guds magt til saliggjørelse, eller vi
 staae dog endnu under Guds vor Frelseres taalmo
 dighed og langmodighed, ja ogsaa under hans
 fromhed og menneske-fierlighed, hand som endnu
 med stor forlængsel venter paa enhvers forandring,
 der endnu ikke af hiertet har omvendt sig til ham.
 Og for den aarsags skyld formaner hand eder nu
 ogsaa ved mig, og jeg beder eder ogsaa i Christi sted.
 Hvordan skulde I bære eder ad, om I alt længe
 siden vare dømte af Gud? Men nu I da høre og
 fornemme, hvorfor Gud har sparet eder, nemlig,
 fordi hand ikke vil, at I skal fortages, men at I skal
 blive salige, ey! saa lader eder dog forlige med
 Gud.

Gud. Nu have I levet og syndet saa længe; men I vide jo ikke, hvor længe I endnu skal leve, og Gud vil see igiennem fingre med eders syndige væsen. I have længe nok misbrugt Guds taalmodighed, men I vide ikke, om Gud endnu længer vil lade den misbruges af eder. Thi ved sliq misbrug have I daglig samlet eder Guds vrede paa vredens dag. Denne dag kand jo komme uformodentlig og pludselig over eder. Afvises ikke livets traad i dag for een, i morgen for en anden? Dermed er da naadens tid ude, saafremt en ikke er bleven anderledes og nyfødt; saa er da det baand, der formedelsst den endnu varende naades tiid var imellem ham og Gud, i tu, naar man dør i ubodfærdighed, og da gaar trængselen og angesten an i den siel, som har gjort ont, og den finder da et stort svelg befæstet imellem sig og de salige sieler. Efterdi den ikke har villet lade sig forlige med Gud, at den kunde blevet salig, saa bliver den nu ogsaa dømt af Guds Søn, og er udi en skrekkelig forventelse om den sidste dag, da Menneskens Søn skal komme, at domme levende og døde. Hvor snart? hvor gesvindt? hvor pludselig kand det ogsaa ramme eder? Derfor legger jeg eder nu, førend saadant skeer, dette ord paa eders hierte, siel og samvittighed: Misbruger ikke længere Guds godheds, taalmodigheds og langmodigheds riigdom, men lader eder forlige med Gud. I Elskelige! da I høre dette, saa siger dog i eders hjerter: Cy velan! det skal ikke være forgiæves, at den gode og barmhiertige Gud ikke endnu har ladet mig døe i mine synder, men at jeg endnu er her og hører dette, hvor venlig hand falder, lof-

ter,

fer, formaner og beder mig uærdige menniske, at jeg dog skal lade mig forlige med ham. Hvor fandt jeg nok takke ham for, at jeg endnu ikke er iblant de fordømte? Derfor vil jeg fra nu af gandske anderledes anstille mit levnet, end hidindtil er skeet, og ombvende mig til Gud af gandske hjerter. Ach! hand gibe mig ikkun sin naade dertil. Hvad mene I? naar eders døds time kommer engang, og I da er indre eder disse ord, som I nu have hørt af min mund, vil ikke eders samvittighed da sige til eder, i fald I slaar dette hen i været: See, den gang blev der raabt til mig: Lad dig forlige med Gud, jeg følede ogsaa kraften af de ord, hvor de trængte mig ind paa mit hjerte, men jeg har dog siden slaaret det af mit sind, og er ogsaa herefter blevet i min uombvendte tilstand. Hvad mene I? hvad for en angst, og hvad for en svar anføgtning fandt da overfalde eder derfor? Saa siger jeg eder nu paa nærværende tiid, da I høre dette: I dag, I dag, lader eder forlige med Gud. Sætter det ikke op til i morgen, end sige, længere hen. Tænker dog paa det ord, at Gud derfor har sendt sin Søn til verden, at verden, eller menniskene, som endnu ere i verden, skal blive salige ved ham. Høre I det? I ere ogsaa endnu i verden; saa fandt I jo umuelig gjøre nogen anden slutning, end denne, Gud har derfor sendt sin Søn til verden, at I ogsaa skal blive salige ved ham. Derfor forhærdet ikke eders hjerters formedelst vantro og syndens bedrægelighed, men tager dette ord: Lader eder forlige med Gud, an i troens lydighed, og lader eder end nu hjælpe. Da I høre dette, at det er begyndt paa

II. Deel. R eders

eders salighed, saa haver dog eders egne sieler saa fiere, at I ikke lade dem blive i en ulykkelig tilstand, men ved det ord, som Christus saa vel har talt for eders, som for Nicodemi skyld, lade dem sette i en bedre tilstand. Det er ligesaa meget, som hand kunde sige til enhver iblant eder: Hør, o! men ikke, jeg er ikke kommen for at dømme og fordømme dig, men for at gjøre dig salig; saa lad dig dog nu paa denne tiid, da det bliver dig tilbuden, forlige med Gud. Og jeg forsikrer eder paa denne dag, at ligesaa sandelig, som Christus er kommen til verden, syndere at saliggjøre, ligesaa sandelig vil samme Christus ogsaa paa nærværende tiid saliggjøre eder. Men dette forsikrer jeg eder og om, at, saa sandt hand er kommen, eder at saliggjøre, og endnu paa nærværende tiid vil gjøre eder salige, saa kand I ikke blive deelagtige i saadan salighed, uden saa er, at eders hierte og sind bliver opbalet til omvendelse, og I blive fødte nye af Gud, saasom Christus ogsaa i det foregaaende har bevidnet for Nicodemus, og med et dobbelt sandelig stadfæstet for ham.

Men hører nu ogsaa de Christi ord, som endnu fremdeles følge i vor tekst: Hvo som troer paa ham, dømmes ikke; men hvo som ikke troer, er allerede dømt; thi hand haver ikke troet paa Guds eenbaarne Sønns navn. Thi jeg legger ogsaa disse i sig selv klare og tydelige ord dem ne gang til grund hos eder, og raaber derpaa til eder: Lader eder forlige med Gud. Hør I ikke, hvad hand selv, den høiholdede Guds Søn, har sagt paa dette sted? Hvo som troer paa ham, siger hand, da hand taler om sin egen person, dømmes

mes ikke. Mene I, at nogen kand undskyld ham, da hand er Dommeren? Hand siger: End Saderen dommer slet ingen, men haver givet Sønnen al dom; at de skal alle være Sønnen, ligesom de være Saderen. Joh. 5. 22. 23. Og derfor siger Paulus Rom. 14. 10. 11. Vi skal alle fremstilles for Christi domstoel. Thi der er skrevet: Saa sandt jeg lever, siger Herren, skal hvert kne bøyes for mig. Saa kand nu ingen undgaade denne almindelige Dommere. Hvo som ikke her vil bøye sine stive kne for ham, hand skal hisset blive nød til at bøye dem, naar den evige fordommelses dom bliver ham forkyndet. Mangen en gaaer endogsaa her endnu en aabenbar Guds dom over for hans synders skyld, saa hand vel faaer nøden at føle, og maa sige: Justa sunt judicia tua, o Domine! O! Herre, dine domme ere retfærdige! Ey! saa hører dog nu og merker dette ord, i hvilket den, der er al verdens Dommere, selv viser eder, hvilket der er den eneste vej til at blive fri, ey allene fra den timelige, men endog fra den evige dom. Thi der fornemme I det jo udaf hans mund, at hvo som troer paa ham, dommes ikke. Skulde det da ikke bevæge eder til at antage det ord, som paa nærværende tiid trykkes eder ind i hjertet, da Gud formaner eder ved mig, og jeg beder eder i Christi sted: Lader eder forlige med Gud. Paa nærværende tiid ere I endnu i eders dødelige tabernakels fængsel, da end hver har endnu sin sidste dom og sentens at forvente. Visselig, dersom det blev sagt til en misdædende i hans fængsel, nu var det endnu tiid, at undgaade

148 Guds formaning og Lærernes bøn:

den haarde straf, hand havde fortient, hand skulde kun giøre en supplique, og dermed falde Kongen til fode, saa skulde Kongen tilgive ham sin misgierning, saa hand ikke mere skulde stilles frem for retten, men settes paa fri fod. Hvad mene I? Skulde saadan en vel længe betænke sig, om hand vilde følge det raad, ham var givet? Men jeg siger eder, saadanne ere alle I, som endnu ikke have vendt eder til Gud i en sand, retskaffen og alvorlig ombendelse. I blive endnu, medens I ere i eders legemer, forbarrede, ligesom i et fængsel; det kand komme sig, forend I tænke, at I maae herud, og overantvordes til dommen. I dette eders fængsel høre I nu Guds Søns røst, der siger til eder: *Hvo som troer paa Guds Søn, dømmes ikke.* Det er got, siqe I, vi troe jo paa ham. og det er vor eneste trøst og bort haab, at vi ikke skal dømmes eller fordommes paa den yderste dag, fordi vi troe paa ham. Ja, mine kiere mennisker, kunde man derved brævere og prale, tiene sine syndige lyster, søge lystige selskaber, besvære sit hierte enten med fraadserie og drukkenskab, eller med forrig for næring, og ellers leve saaledes, og være saaledes syndede, som vor forderbede natur af sig selv fører med sig, saa gif det, efter eders mening, treffelig vel med at troe paa den Herre Jesum. Ja skulde man ikke til at fornegte sig selv, og skulde man, at jeg saa skal tale, ikke til at bide i dette sure æble, at giøre ret poenitentse, og ombende sig til Gud af gandske hierte, saa kunde man dog være brav sikker og frimodig, og døe saa hen uden at frygte for den yderste dom. Thi saadan er det hos de fleste. Dette ord: *Hvo som troer*

troer paa Sønnen, dømmes ikke, tage de gierne an; jeg troer paa Sønnen, sig de, derfor bliver jeg ikke dømt. Men de have en troe, der hverken har poenitentse og ombendelse, eller denne verdens væsens fornegtelse, eller et alvorligt had til synden, eller en oprigtig og brændende forlangsel efter et nyt liv, til grund. Saadan en troe skal de finde sig bedragne ved, ligesaadan som en tyv, der i sit fængsel immer vilde trøste sig ved Kongens naade, og i det samme, førend hand ventede det, blev ført ud og hængt op. Betænke I da ikke, I som saaledes bedrage eder selv, hvad Christus har sagt Matth. 7, 21. hvor det heder: Ikke enhver, som siger til mig: Herre, Herre, skal indgaae i himmeriges rige; men den, som gjør min Faders villie, som er i himlene; og at hand paa hiin store døms-dag vil bekiende for alle dem, der ikke have gjort hans Faders villie: Jeg kiender eder aldrig, siger fra mig, som beslitte eder paa uret. v. 23. Erindre I eder da ikke, at hver den, som nævner Christi navn, det er, haaber at blive salig ved ham, bør afstaae fra uretsfærdighed, efter Pauli alvorlige ord? 2 Tim. 2, 19. Vide I da ikke, at intet formaaer noget i Christo, uden et nyt creatur: Gal. 6, 15. Og at, om nogen, ikke i indbildning, men i sandhed er i Christo, saa er den samme ogsaa et nyt creatur: 2 Cor. 5, 17. De gamle ting, siger Paulus samme steds, ere forbigangne, alle ting ere blevne nye. Hvad have I da aflagt af eders gamle væsen? Og naar ere da alle ting blevne nye hos eder? Hvad have I deraf at vise frem, og hvor er det nye

150 Guds formaning og Lærernes bøn:

aandens væsen, hvorpaa I kand merke, at eders troe er af den rette art? Erindrer eder dog, at jeg har sagt eder, der er to slags troe til, den historiske, og den saliggjørende troe; og at jeg gierne tilstaaer eder hiin, nemlig den historiske, men denne, nemlig den saliggjørende, hvilken maa være en levende og af Guds Aand virket troe, tør jeg kun tilskrive den mindste part ibla:at eder alle eftersom det er ikke nogen sand og levende troes, men ikkun en blot historisk skum- og mund-troes kiendtegn, der befindes hos eder, hvilken I kun have i hovedet, men erfare hverken saft eller kraft deraf i hiertet, ikke heller bevise den med et christeligt og gudsfrygtigt levnet. I tænke, I troe paa Christum, og eders hierter ere dog derved ligesaa fulde af verdens kjerlighed, som eders aarer ere fulde af blod. I holde eder stibt og fast ved Christi fortieneste, og tænke ikke paa, at den skidne grund, der er i eders hierter, maa forandres. I prale vel i mere kundskab om Guds sandhed, end mange andre have, eftersom der prædiktes meget for eder; men eders hierter bliver falskheden liggende udi, saa I gierne vil behage Gud, men dog ikke mis- hage verden, men tiene Gud og verden tillige. Skulde det være saadan en troe, som Guds Søn her siger om, at hvo som har den, dømmes ikke? Der skal I endnu faae gandske anderledes at høre herefter udaf de følgende ord i vor text, hvor Christus siger, at denn: just er dommen at lyset vel er kommen til verden, men at menniskene elste mere mørket, end lyset. Og saadan staaer det just til med eder. Siden nu denne dom er over eder, saa formaner jeg eder, eder, siger jeg, som have bedra:

bedraget eder med sig en indbildt troe: Lader eder forlige med Gud. I hore jo, at Frelseren har tagt et meget skarpt ord her om dem, der ikke lade sig forlige med Gud; hvo som ikke troer, siger hand, er allerede dømt; thi hand haver ikke troet paa Guds eenbaarne Søns navn. Disse ord vil nu omstunder ingen tænke paa. Thi fordi enhver holder sin indbildte troe for den sande troe, og der ey allene ere mange hyklere, men endogsaa mange aabenbare Epicuræer, der troste sig ved Christi fortieneste udi deres formeente troe, saa lader ingen der komme i sit sind, at hand skulde være iblant deres tal, Christus her siger om, at de ere allerede dømt, fordi de have ikke troet paa Guds eenbaarne Søns navn; eller man mener, det gaaer kun dem an, der bue extra fines ecclesiarum, uden for Kirkens grendser, saasom tyrker og hedninge, eller de vantroe Jøder, der vandre iblant os. Den HErrre Jesus har sagt, som vi have hørt, at hvo som ikke troer paa ham, er allerede dømt. Dette er et sandheds ord; men sagen eller denne Guds dom, ligger ikke saa klar for øyne, og er ikke saa aabenbar, at man ligesom med hænder kunde føle og tage derpaa, og menniskene føle ikke den samme endnu saa kiendelig, og vide ikke, at de virkelig ligge under Guds brede og lobens forbandelse, dette siger jeg, vide de ikke, formedelt den blindhed, som er udi dem, og formedelt deres sovende samvittighed. Derfor løbe de saa løselig over saadanne ord, om de end skjønt lase dem, eller og de foreholdes dem. Den falske trost, som den indbildte troe har opfyldt deres herte med,

152 Guds formaning og Lærernes bøn:

gior, at de ikke gibe agt derpaa, ikke heller gjøre applicationen paa sig selv deraf. Saa siger jeg eder nu, paa det I des bedre kand gibe agt derpaa: Dette Christi ord treffer saare mange iblant eder. Jeg siger, mange iblant eder ere allerede dømte; thi de have ikke troet paa Guds eenbaarne Søns navn. Deres gierninger vidne om, at de troe ikke, nemlig i sandhed, om de endskönt mene, de troe; ligesom da forskiellen imellem den indbildte og sande troe er eder allerede noksom viist. Men jeg siger eder ogsaa dette: Bed denne Guds dom, som de for deres vantroes skyld ligge under, leve de alligevel her endnu i naadens tiid. Derfor formaner Gud dem endnu formedelst os, og vi bede dem endnu i Christi sted, ligesom jeg ogsaa paa nærværende tiid beder og formaner eder, I som ere saadanne: Lader eder forlige med Gud. Thi endnu kand I blive befriede fra den hemmelige, men dog virkelige Guds dom, som I ligge under, og oversatte i naadestanden, saa fremt I lade eder forlige med Gud.

Men denne er dommen, at lyset er kommen til verden, og mennistene elskede mere mørket, end lyset; thi deres gierninger vare onde. Saaledes farer vor Frelser her fort i sin tale. Disse ord ere ogsaa i sig selv klare og tydelige nok, saa de ingen forklaring behøve. Derfor tager jeg dem kun, saadanne som de ligge her for os, og applicere dem paa eder. Thi seer, ligesaadan som det er udtalt her af vor Frelser, saa befindes det og i gierningen iblant eder. Denne er dommen, at lyset er kommen til verden, og altsaa og iblant eder, og de fleste iblant eder have mere elsket mørket, end lyset,

lyset, fordi deres gerninger vare onde. Lyset er Guds ord, som det, der giver eder eders synder og elendighed tilkiende. I sær er det Evangelium, efterdi dette viser eder, hvorledes I kand reddes af eders synder, og blive arvinger til den evige salighed. Det er Jesus Christus, som dertil er aabenbaret, at hvo som følger ham, skal ikke vandre i mørket, men have det livsens lys. Joh. 8, 12. I kand ikke negte, at Guds ord jo har skinneth, som et lys, for eder fra eders ungdom op; saa at I vel havde fundet komme til eders synders og eders fordervelses erkiendelse; I kand jo ikke negte, at jo det Evangelium om Jesu Christo, og i det samme venen til eders evige salighed er eder kundgiort og forkyndt; ja I kand ikke sige, at Jesus Christus, det sande lys, er sat ligesom under en stieppe hos eder, og skult for eders øyne. Ach nej! I maae meget mere bekiende, at det er sat paa lysestagen for eder, Matth. 5, 15. saa hver mand kand see det, eller enhver komme til en sand og grundig erkiendelse om, hvorledes Jesus Christus er bleven ham af Gud visdom, og retfærdighed, og helliggjørelse, og gienløvelse. Men da nu lyset saaledes er iblant eder, hvordan gaaer det da alligevel derved iblant eder? Saadan, som her staaer: Menneskene elskede mere mørket, end lyset. Thi eders Lærere maae bære lyset for eder, hvordan de end vil, saa have dog de fleste iblant eder synden, (thi synden er mørket) tierere, end lyset. De høre vel, at deres syndige væsen bliver straffet, men de vil ikke lade sig hielpe fra deres vanart, men gjøre sig heller allehaande falsk trost i deres hjerter; Præsten er

154 Guds formaning og Lærernes bøn:

dem meget snart en for stærk Lovens Prædikant, og alt for skarp for dem. Men bliver Evangelium fermfat, saa bruge de det dog ikkun dertil, at de maae blive des mere uforstyrrede i deres kiødelige sikkerheds søvn, om det end skiont vides dem, hvor den saliggjørende naade, som er aabenbaret, oplærer og underviser os, at vi skulle forsage ugudelighed og de verdslige begieringer, og leve tugteligen og retfærdeligen og gudeligen. Tit. 2, 11. 12. In summa, man maa prædike, hvordan man vil, og man maa endog paa det bedste, besitte sig paa at dele sandheds ord rettelig ud, saa ere dog de fleste, ligesom et drukken menniske. Setter man saadan en paa hesten paa den høyre side, saa falder hand af til den venstre; men setter man ham op paa den venstre side, saa falder hand af til den høyre. og tumler alt ligesaadan omkring igien, som tilforn. Ligesaa blive ogsaa de fleste iblant eder ved deres gamle veye, og om man end skiont maatte mene, man havde ophiulpet dem, ved at stille dem sandheden klart for øyne, saa seer man dog, hvor gandske snart de falde hen i deres forrige væsen igien. O! at de maatte blive ret ædrue, at de dog kunde tage til hjerter, hvad der uafsladelig dræbes paa, at man maatte selv ret randsage og undersøge sine gierninger og ord, og alt sit foretagende, sine tanker og begieringer efter Guds ord, om det kom dermed overeens, og i særdeleshed, om der var nogen sand hiertens forandring gaaet for sig udi os. Dette kommer de fleste for moysommeligst for. Ordet hører man vel paa Søndagene og de hellige dage, og derved indbilder man sig, at man er en syn-

ders

derlig elskere af Guds ord; men eftersom findet derved aldrig bliver ret ædru, saa seer og erkjender man ikke, at man elsker mere mørket, end lyset, og bliver da altid hængende ved sit gamle væsen, hører nu een prædiken, og da igien een prædiken, og lader sig dog lige saa lidet rive løs fra sine syndige vaner ved den ene, som ved den anden. Foruden de aabenbare onde vaner, ere der ogsaa saadanne iblant eder, som ikke synes at have meget at betyde, men som dog gjøre eder uskikkede til at fatte det Guds ord ret, som fremsættes for eder, og at forbedres derved. Een og anden af slige vaner maa jeg erindre eder om. Nogle have fra deres ungdom op vant sig til at tage sig en drikk brændeviin om morgenen, endog førend de gaae i Kirke. Omendskjønt nu det ikke i sig selv synes at have meget at betyde, saa gaaer dog brændevinen dem i hovedet, gjør dem dødsige og søvnagtige. Hvordan kand nu saadan en med nogen ret nytte være i prædiken, og tage Guds ord til hierte, hvortil der jo nødvendig udfordres, at man maa være ret ædru, og ret munter og opvakt, til at høre, og overveje og betænke hos sig selv alt, hvad der fremsættes? Saa længe man nu ikke legger saadan udbortes vane af, der vel synes ringe, men dog hindrer en i al Guds ords herlige frugt, i det det gjør en ubeqvem til at høre det samme, saa længe er det umueligt, at vi kand udrette noget hos saadanne udi vort embede. Mangen en agtsom og andægtig tilhører tænker vel tit hos sig selv: See, det bliver jo lagt fult saa nær paa hjerter, hvor er det dog mueligt, at de ikke vil legge det paa sinde, og tragte efter at forandre deres væsen?

Ja,

Ja mit kiære mennniske, hvorledes skal de legge det paa sinde, naar de ere dosige i hovederne, og sidde halvt sovende derhos, og formedelst den nys-beindte onde vane har gjort sig ubegvemme til at høre til med nogen ret agtsomhed? Jeg har aarsag til i sær at røre ved dette, eftersom der ere mange, der klage over, og det ikke ubillig, at de maae sidde hos saadanne i kirken, der besvære dem med stanken af stærk drif, og derved ikke lidet forstyrre dem i deres agtsomhed, men sidde selv, og sove. Kunde saadanne menninger ikke hielpes, i fald de vilde lade sig ribe løs fra denne syndige vane? Saa kunde de dog være i stand til at høre det, der er dem nyttigt og saligt. Og det er eet exempel. Saadanne ere der flere, ja vel utallige af, men det er noget, som jeg denne gang ikke kand opholde mig ved. Enhver maa selv med forstand betragte sin leve-maade, som hand hidindtil har vant sig til, saa skal hand let finde, hvad der kand gjøre ham nogen hinder i, at det ord, som prædikes, ingen frugt kand gjøre hos ham; og da maa hand tænke paa dette Christi ord: Mennekene elskede mere mørket, end lyset, og tage sig advarsel deraf, at hand ikke ogsaa maa elske sin leve-maade og syndige vaner mere, end lyset, men villig lade samme fare, paa det hand maa ophyses til det evige liv. Seer, deri stikker just hoved-forhindringen, og den egentlige aarsag, hvorfor saa faae menninger omvende sig, omendskiont alle naadens midler blive dem budne dertil. Det lys eller den sandhed, som skinner dem ind i hierte og samvittighed, kand de vel ikke laste, og, saasom de erkiende, at lyset er got, saa vilde de vel ogsaa gierne være oplyste der.

dermed ; men mørket elske de dog alligevel langt mere, end lyset, og hænge med deres hierte, sind og gemyt saa fast ved deres væsen, som de af naturen eller af ond vane have paa sig, at de ikke engang ret alvorlig begynde at stride derimod, end sige, at de trostlig og frimodig skulde forlade det. Denne er da, som vor Frelser her siger, den dom, som de fleste mennisker ligge under, og som de skaffe sig selv paa halsen, og dermed forriene de allermeest Guds svare dom, at deres gierninger ikke allene ere onde tilforn, og deres væsen inter duer, men at de endog nu, naar der bekræftes for dem, at de udi slikt væsen ikke takkes Gud, og den gode og rigtige vej ogsaa bliver dem klart og tydeligen anvist, ja JEsus Christus bliver dem forkyndet med al sin naade og salighed, endda ikke vil erkiende saadan stor Guds naade, eller adlyde sandheden, men heller blive saadanne, som de længe har været. Siden da nu disse Christi ord saa gandske egentlig passe sig paa eders tilstand, saa har jeg des mere aarsag til, ogsaa at foreholde eder de samme, saadanne som de ere, og at føre eder den Guds dom til gemyt, hvilken saa mange iblant eder, efter disse Christi ord, virkelig ere under, og derpaa atter at legge eder denne formaning og hiertelige bøn paa hierte : Lader eder forlige med Gud. Farer dog ikke fort med at elske mørket mere end lyset, hvormed I gjøre eder ubequemme til Guds rige, og drage Guds dom over eder ; men elsker dog lyset meget mere, end mørket, paa det I maae blive lysets børn, og erlange Guds naade i Christo JEsu.

Frelseren legger endnu disse ord til i vor text :
 Hver,

158 Guds formaning og Lærernes bøn:

Hver, som gjør ilde, hader lyset, og kommer ikke til lyset, at hans gierninger skal ikke straffes; men hvo som gjør sandhed, kommer til lyset, at hans gierninger maae blive aabenbarede; thi de ere gjorde i Gud. Disse Hærens ord vil jeg ogsaa uden omsbød bruge til at formane, ja bede, og hierteligen holde an hos eder i hans sted: Lader eder forlige med Gud. Betænker dog selv disse Frelserens ord: Hver som gjør ilde, hader lyset, og kommer ikke til lyset, at hans gierninger skal ikke straffes. I kand jo selv snart søle og finde i eders hjerter, saafremt I ikke modvillig vil forhærde eder, at dette Christi ord meget lige rammer eder. Thi eders samvittigheder blive vel mange gange angrebne i prædikenerne; I merke nok ogsaa, at I ere dermed meente, og at eders tilstand er ligesom malet eder for øyne med levende farver; ja I fornemme og vel, at det just bliver sagt, hvad I have i eders hjerter; men I vil ikke her frem dermed, I tænke løulig, dersom I skulde tænke sagen saa dybt efter, saa maatte I maaeskee falde i melancholiske tanker, og reent fortvile. Saa lukke I da snart hiertet til, og lade ikke de gode tanker, Gud opvækker hos eder ved det ord, I høre, faae forløb til at slaae rødder hos eder, at de kunde komme til kraft, og det fordi I have ikke lyst til at blive ret aabenbare for Gud og eders egen samvittighed, hvordan det er fat med eders væsen. Skulde I ikke her tænke ved eder selv: jeg maa dog engang ret ud med mit væsen, og jeg maa være vis paa den sag, om jeg er et Guds barn, eller ikke. Tænkte I, at I derudi ikke kunde hjælpe eder selv, skulde I da ikke

ikke ligesaadan komme frem til lyset, som Nicodemus har gjort, og bespørge eder med dem om eders sieles tilstand, som I ere overbeviste om, at de mene det troelig med eders siele? Jeg vil haabe, man skulde ikke smigre for eder, men stænke klar viin i for eder, og sige eder frit, hvordan man sandt eders tilstand. Den gang Nicodemus kom til den H^{er}re J^{esu}m, som til det lys, der var kommen til verden, da blev hans gandske tilstand aabenbar for ham. Tilforn tænkte hand ikke, at hand endnu var et u-igienfødt menniske. Hand var en gammel mand, der saa længe havde været i lære-embedet, ja havde endog, som en Jødernes Overste, og en Med-lem i det store Raad i Jerusalem, forestaaet andree, og hand forde et ærbart levnet for menniskene. Alt dette tillod ham saa meget des mindre at komme i saadanne tanker, at hand endnu aldeles ikke skulde være i den tilstand, at hand kunde see Guds rige. Men her fik hand nu at høre af den H^{er}re J^{esu}, at, vilde hand komme i Guds rige, saa maatte hand gandske fødes af nye; hand holdt sig vel for en Israels Lærere, men havde endnu ikke lært sit A b c af de ting, som høre til Guds rige, og maatte først til at gjøre en ret begyndelse paa at omvende sig til Gud. Seer, den gang hand kun kom til lyset, blev dette ham tydelig nok sagt lige i hans øyne. Ligesa, siger jeg, skulde man ogsaa eenfoldeligen og med al frimodighed vidne for eder, hvordan man maatte ansee eders tilstand, dersom I kun vilde komme til lyset dermed, eller tale med eders lærere derom med en sand oprigtighed. Det skeer jo vel, at der opkommer saadan en tvivl i eders sind,

160 Guds formaning og Laternes bøn:

sind, om I og ere i sandhed ombendte, eller ikke; men I lede strax alt det op igien, som I veed, paa det I kun bray snart kand faae saadanne tanker dæmpede igien. Ey! sig I, jeg vil troste mig ved den H^{er}re J^{esu}sum. Dermed lade I al be-
 hynring for eders siele fare igien, hvilken dog Gud havde opvakt i eder formedelst sit ord. I skulde jo betænke, at der spørges ikke om den H^{er}re J^{esu} og hans hellige fortieneste, men om eders sieles til-
 stand, om den er ogsaa saaledes beskaffen, at I ere beqvemme til at tage imod den overvætted helige trost, som er i Christo J^{esu} og hans fortieneste. Naar Gud ved ordet, som prædikes, fører eder i saadanne tanker, om det ogsaa staaer ret til med eders tilstand, saa er d^et hans øyemerke, at I skal blive aabenbar for eder selv, og komme her frem til lyset, at eders gandske tilstand kand blive dømt og anseet efter Guds ord. Men da bære I eder lige-
 saadan ad, som her staaer: Zver, som gjør ilde, hader lyset; da vil I heller være ubekiendte for eder selv, og saaledes blive i uvished, end lade eders væsen i grunden angribe, bestraffe og forbedre; I tænke da, I skal dog nok komme igiennem engang, naar I skal doe, og da skulde Gud nok tage eder til naade. Dermed fare I da fort i eders forrige væsen, og det er da forgieves, at Gud har rørt og op-
 vakt eders hjerter. Hører dog, mine Elskelige, var det ikke meget bedre, at, naar der bar kom saa-
 dan en flyve-tanke i eders sind: Jeg er kandstee endnu ikke ret ombendt, I da grebe fat om den samme, holdte den, og lode den ikke fare, førend I bleve ret visse paa eders sag? Da skulde I jo aller-
 først

først foredrage Gud sig tanke, somvar opkommen
 hos eder, gaae ind i eders kammer, lukke døren til
 efter eder, og bede til Gud i londom, og bede ham
 om, at hand dog af naade vilde give eder ret at kien-
 de, hvordan det stod til med eders siel. Endog om
 natten, naar I vaagnede op paa eders seng, skulde
 I fornye disse tanker hos eder, og strax paa timen
 med graad og bøn legge eder ligesom op til den Hers-
 res Jesu bryst, og bede ham, at hand vilde forbar-
 me sig over eder, og gjøre eder til rette Guds børn.
 Giorde I det, saa kom I til lyse. Visselig, da
 skulde den Herre Jesus gjøre barmhiertighed mod
 eder, og vise eder, hvorledes eders gandske tilstand
 maatte forandres og forbedres. Hand skulde ikke
 lade eder blive ubesøgte med sin naade, dersom I
 kom med saadan en retskaffen alvørlighed til ham,
 og sagde: Ach! Herre Jesu, det er jo en troværdig
 tale, og al antagelse værd, at du kom til verden, at
 gjøre syndere salige: nu er jeg en arm syndere, og
 overbevist om, at jeg hidindtil endnu ikke har bæret
 retskaffen ombendte til dig; ey! saa opfyld dog ogsaa
 dette ord paa mig, ja dit eget ord, da du har sagt, at
 du er kommen til verden, at søge og saliggjøre det,
 som er fortabt: jeg er et armt forloren faar, søg dog
 ogsaa mig. Jeg er en syndere, gjør dog ogsaa mig
 salig. Seer, det er beyen, saa lader eder da for-
 lige med Gud. Thi, søgte I det saa eenfoldig,
 og det med ret sandhed og oprigtighed i eders hjer-
 te, saa var det umueligt, at den barmhiertige Gud og
 Frelsere skulde ligesom kunde fornægte sig selv, og
 holde sig tilbage fra at forbarme sig over eder; hans
 hjerter skulde glæde sig over eder, saa I meget snart

162 Guds formaning og Lærernes bøn:

skulde blive hans naade og Guddommelige kraft
vaer til eders grundige omvendelse, og komme til en
ret bished om, at hand har op- og antaget eder til
sine børn.

Hører dog, hvad hand selv videre siger i vor tekst:
Zvo som gjør sandhed kommer til lyset, at
hans gierninger maae blive aabenbarede;
thi de ere giorte i Gud. Betænker dog ogsaa
disse ord ret, og lader eder derved bevæge til at lade
eder forlige med Gud. Thi efter disse ord
maatte det være den rette Guds orden, i hvilken I
kunde blive hiulpne, at, dersom I vare blevne rørte
ved Guds ord, I da ikke skulde tage eders tilflugt
til den falske trost, men eftersøge sandheden, udofs
eders hierte for Gud, og bede ham, at hand vilde
bringe saadan eders hiertes rørelse til ret kraft og til
et bestandigt og retskaffent væsen i eder. Dette var
ret giort i Gud, at I saaledes gave Guds Aand
rum; og siden denne Aand er en sandheds Aand,
saa skulde I ogsaa formedelst hans regjering ikke
giøre eder nogen betænkning om, at komme frem
til lyset med det, som Gud ved sit ord havde virket i
eder, paa det at det omvendelses verk, som hand
havde for i eder, kunde blive aabenbar. Men saa
længe I for menniskene vil være holdne for saadanne
ne, som allerede hidindtil har været omvendte, og
ikke havde omvendelse fornøden, saa giøre I ikke
sandhed. Deri maae I frist bryde igiennem, at
I ikke holde det for nogen skam, at bekiende, at I
hidindtil ingen rette Christne har været, saadanne
som de i gierningen skal være for Gud, og efter hans
ord, ellers blive I det aldrig. Men har det endnu
ikke

ikke været noget retskaffent med eder hidindtil, og I bekiende det for Gud, negte det ikke for menniskene, men søge nu af hiertet at blive retskafne, saa gjøre I sandhed, og komme til lyset, lade dette eders gode foretagende, at ombende eder med alborlighed til Gud, gierne blive aabenbar, efterdi det er gjort i Gud, saa I gandske ingen aarsag have til at skamme eder derved.

Ach! da I nu saaledes have hørt paa alt dette, saa tager eder dog endelig dette ord ret dybt til hjerter: Lader eder forlige med Gud. Dermed vil jeg jo intet andet have af eder, end at I skal sættes i et sandt venskab og samfund med Herren vor Gud, og ikke nøyes med det blotte udvortes Guds tjenestes væsen, hoormed I jo dog ved enden skulde see, at I vare ikke hiulpsne, men at I efter den Herres Jesu sind skal komme til saadan en salig og vis tilstand, som Guds børn staae udi. Jeg vilde saa gierne, at I maatte blive saa bekiendte med Herren vor Gud, som een ven med en anden, som een broder med en anden, som et barn med sin kiære fader eller med sin kiære moder; jeg ønskede saa hiertelig, at I kunde ret glæde og troste eder ved den Herres Jesu kiærlighed, naade og yndest; mit hiertes forlængsel er, at I maatte komme til saadan en salig tilstand, at den Hellig Aand kunde vidne med eders aand, at I vare Guds børn, og altsaa Guds arvinger og Jesu Christi med-arvinger. Det er mit øyemerke, at vise eder, hvorledes I kand komme hertil, og blive visse paa, at I høre Christum til. Hvordan skal jeg forsikre eder om, at I høre ham til, naar I ikke have dette kiendetegn, som Skriften giver Gal. 5, 24. nemlig,

164 Guds formaning og Lærernes bøn:

at I have korsfæst kjødet med lysterne og begieringerne, men søge har en udbortes trost i Christo? Paulus siger ikke: Om nogen ikke udbortes troster sig ved Christum, denne er ikke hans; men saa siger hand Rom. 8, 9. Om nogen ikke haver Christi Aand, denne er ikke hans. Dersom I alene komme, og høre prædikener, og maaskee for resten, efter eders mening, leve honet og ærbart, (hvilket dog ogsaa ikke engang treffer ind hos mange) seer, saa ere I dermed ikke tiente i grunden, men det sidste bedragerie er verre end det første, eftersom I staae saa stibt paa den mening, at eders væsen kand nok saa passere for Gud, da der dog ingen sand hiertens forandring er gaaet for sig i eder. Men tvært imod, naar I saaledes lade eder forlige med Gud, at I herefter forsage synden, og alt det, som er Gud imod, og ved en sand hiertens afvendelse fra synden, vende eder til den HErrs Jesu naade, ligesom beyen er eder vilst dertil paa nærbærende tiid, saa ere I frie fra det selv-bedrag, og da skal I i sandhed kunde glæde og troste eder ved den HErr Jesum, at I ved hans naade blive retfærdige, og arvinger til det evige liv. Da skal ogsaa hans naade bære daglig frugt i eder, ey allene i udbortes gode gierninger, men endog i et ret nyt aandens væsen, saa I skal bevise eder, som den levende Guds børn. Det er det, man søger hos eder, nemlig, at I saaledes maae blive rette kiære Guds børn, i hvis gandske omgængelse og forhold man intet andet kand finde, end hvad som kommer overeens med Jesu Christi velsignede efterfølgelse. Saa skal de I, i fald I lode eder opvække dertil, blive aaben-

benbarede, at Jere Christi brev, tilberedet ved vor tjeneste, skrevet ikke med blæk, men med den levende Guds Aand, ikke i steens tavler, men i hjertets ligd-tavler, som Paulus siger om de Corinthier 2 Cor. 3, 3. For Gud giels der ikke noget blot gudeligt væsens skin, ikke nogen udvortes roes af religion, eller hvad man ellers vil kalde christendom. Det maa sandelig være kraft og sandhed. Hans klare og rene øyne lade sig ikke bedrage ved noget udvortes-paataget væsen. Ney! ney! den rette sandfærdige kraft maa være til stede. Den naade er jo visselig overvættens stor, som Kristus forkynder i vor daags Evangeliske text, nemlig, at Gud saa haver elsket verden, at hand haver givet sin Søn den eenbaarne, at hver den, som troer paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt liv? Gud vil ogsaa gierne, at I skal allesammen blive deelagtige i saadan naade. Men ligesom det har været hans rette alvor, og ikke været ham noget spil, at hand har givet sin Søn hen for os, saa lader hand sig heller ikke spotte, men det maa være enhvers grundige og retskafne alvor, der vil have saadan en stor naade, at hand vil søge den i den rette orden. Jeg ynkes saa gandske hietelig over eders siele, at een tiid gaaer saa alt bort efter en anden, og ordet slaaer ikke ret igiennem hos eder; saasom jeg nu veed, at eders forsamling pleyer at være allerstærkest paa anden hellig dag, saa har jeg paa denne tiid vildet een gang tage leyligheden i agt, at komme til, da jeg, saa at tale, just har eder i sækken, een gang ret at udøse mit herte, om I dog endelig vilde lade eder overbevise, og, da det bliver

166 Guds formaning og Lærernes bøn:

eder saaledes ret eenfoldig sagt og lagt paa hierte, slaae i eders, og komme paa den rette grund, med at prøve eders væsen for Gud, og ved hans naade at forandre det. I skal vidne med mig paa den yderste dag, at jeg har raabt det ord til eders: Lader eders forlige med Gud. I skal vidne med mig, at jeg har holdet eders vor Herres Jesu Christi ord fore, for at bevæge eders til at lade eders forlige med Gud. I skal vidne med mig, at dette er saaledes skeet, ikke i mit, men i Christi navn, som er eders og min tilkommende Dommere. Tager derfor dette ord nu til hierte, ja lader det igiennemtrænge eders hjerter; eller mærk I, at eders hjerter ere saa steenhærde, at de hverken røres eller igiennemtrænges, ach! saa forskreffes dog for saadan en haardhed. Gaaer hen, og falder paa eders knæ, raaber til Gud i himmelen, og beder den Allerhøieste, at hand dog engang vil blødgjøre eders, paa det I maae fatte det ord, som er eders forkyndet til eders sieles salighed, paa det at I ikke ligesom modtvillig og bitterlig skal blive fortabte, men at I endnu maae blive hiulpne paa eders siele. Thi jeg siger eders til slutning med al frimodighed, det maa nu være saae eller mange, der antage dette ord, og i troens lydighed følge det raad, som er givet dem, eller det maa endog bar være een og anden, saa siger jeg eders, hvo som lyder dette ord, og giver det rum i sit hierte, hvo som lader dette raad behage sig, som nu er ham klart nok givet, den samme skal finde naade hos Gud; og ligesom dette selsamme ord er udtalt paa nærværende tiid i Guds navn, saa skal Gud ikke gjøre mig til løgnere, men hand skal opog antage

antage saadant et menniske, forbarne sig over ham, og endogsaa min bøn og suk, som er aabent bar for HErrens ansigt, skal føre en velsignelse med sig for hans siel, og det, fordi hand adlyder Guds ord, og haver ikke ladet sig det forgiebes legge paa hierte. Men tværtimod ogsaa, saa mange som der maatte være iblant eder, der ere frekke derved, foragte det, og slaaet det hen i været, eller og vel udvortes høre det, men af foragt ikke har rettet eller endnu rette sit hierte derpaa, eller have verden saa i deres hoveder, at ordet, saa at tale, har slaaet tilbage fra dem, og at de forhærde sig des mere udi saadant et sind, paa saadanne skal ogsaa Guds dom slaae tilbage. Det maae I sikkerlig troe; thi Gud skal ikke lade sit ords foragt gaar ustraffet bort. Men vilde I ikke dette gierne, at det skulde saa gaar, og tyffes eder dette ord at være alt for haardt, saa antager det endnu, og lader det ikke slaae tilbage. Thi nu slutter jeg, og formaner eder derved endnu eengang ved Gud, og beder eder i Christi sted: Lader eder forlige med Gud.

Beslutnings-Bøn.

Serre Jesu, alle disse har du kjøbt og for hvervet, hverken med guld eller sølv, men med dit hellige dyrebare blod; alle disse har du ogsaa ladet dette ord forkynnde: Lader eder forlige med Gud. Du har givet det, velsigne du det og. Ach! lad hvert et ord, som er talt, blive til et centner i deres hjerter, paa det at det maa have den rette eftertryk hos enhver. Ach: for din uendelige

ligenaades skyld, lad ikke eet eneste ord være talt forgiæves. Skulde nogen være saa haardnakket, og støde det fra sig, saa giv hans naboe det, der vil antage det med et villigt og taknemmeligt hjerter, og omgaaes troere og bedre dermed. Forbarme dig, Herre, over denne gandske hob, over dem, som ere her til stede, og over dem, som just paa denne tiid ere fraværende. Ja, Herre, forbarme dig over den gandske menighed, og lad dit ord, som bliver dem forkyndet i dit navn, ikke længere have saa langsom en virkning hos dem, men lad det bryde bedre igiennem hos dem til en grundig forandring og omvendelse i deres hjerter.

Ach ja! Er der dog en væmmelse for dine tienere, saa at see det lunkne væsen an, som er hos de allerfleste, hvad skulde det ikke være for dine rene øyne, og dit hellige hjerter: Vi stamme os jo dog ved, o! Herre, at dit ord har frugtet saa lidet iblant dem. Derfor raaber vi ogsaa til dig af al kraft, og kæmpe i løndom for denne menighed, at du dog vil angribe den stærkere, paa det at den dog endelig maa ret gribes ved ordet, og ikke længere undgaae det samme, men blive det lydig. Hvi skulde du ikke see sligt, du hellige Guld?

Ach! beviis for din uendelige naades skyld din herlighed fremdeles i en stor maa-de, efterdi mørkhedens magt er jo saa saare stor hos os. Ach! lad dog din kraft være saa meget des større. Skulde da mørkhedens magt

magt have den roes, at den var mægtigere, end lyset? Det skal aldrig stee. Ach! lad dit lys, du verdens Lys, give klare straalers af sig, og skinne stærkt ind i hjerterne, paa det at endog de, der hidindtil ikke have tilhørt dig, men den onde, og elsket mørket mere end lyset, maae drages til dig, og oplyses med livsens lys, paa det de ti gange mere og slirrigere maae tjene dig, den levende Gud, end de tilforn have tjent deres Ejsd og synden, og hver mand maa kiende dit ords kraft paa dem.

Men giv ogsaa o! du trofaste Sjælsfere, os dine tjenere, at vi ved sliq menniskenes haardnakkenhed, og da det gaaer saa meget langtsomt afsted med deres omvendelse, ikke blive trætte. Giv os dog stedse nye kræfter, saa meget som er os fornøden til siel og legeme, paa det at den kraft, som du stænkter, maa være proportioneret og voksen mod deres hjerter haardhed, og de dog endelig maae paa saadan maade endnu blive rundne, og overvundne formedelst sandheds ord, dem til salighed. Vi vide, o! Herre, at alting kommer an paa dig. Ach! saa opreis dig da i din herlige magt, og velsigne fremdeles kraftig dine tienstes gierning og ord, at der snart her, snart der maae blive nogle grebne, ja at den gandske menighed maa erkiende, hvorledes man ikke kand tjene dig med noget blot udvortes væsen, og at enhver ret maa begynde, ved din naade at

arbejde paa sit eget hjerter, og ved din kraft at give sig dristig ind i omvendelsens og troens ædle og skønne kamp. Herre Jesu, aabenbar din og din Faders Kierlighed i menneskenes sieler formedelst den Hellig Aand, paa det de maae gandske inderlig røres derved, og der maa blive saadanne folk af dem, der ikke slaae sig til roe, førend de ere forligte med dig, og ere visse paa, hvordan det staaer imellem dig og dem, ja førend de blive eet hjerter og een siel med dig.

Men de sieler, som have antaget det. dem ville du møde med al den venlighed, som er i dit Fader: hjerter. Ach! løb dem i møde med din søde Kierlighed, som den fader, der løb sin forlorne søn i møde, den gang han kom hjem igien, fald dem om halsen, giv dem fredens kys, siig til dem: Velsigner være du, min søn, min daatter, at du vender nu om fra den verden, du hidtil dags har elsket, og kommer til mig. Indslut dem i dine naades arme, lad dem ikke blive verden til rov igien, men forleen dem den naade, at de blive ved i det gode, paa det de herefter intet andet maae nyde hos dig, end idel godhed, naade og barmhertighed. Ach! Herre, bøn: hør dette af bar naade, og hvad got ellers din Kierlighed endnu kand legge til, det ville du give af naade. Befron denne Pingst-fest med din naade, og med dit ords overflødige velsignelse. Amen! o! Herre Jesu,
Amen!

Den